

Leesbegrip in beeld

Praktijkgericht onderzoek naar meten van leesbegrip

Ontwikkeld door

Radboud Universiteit

UNIVERSITEIT TWENTE.

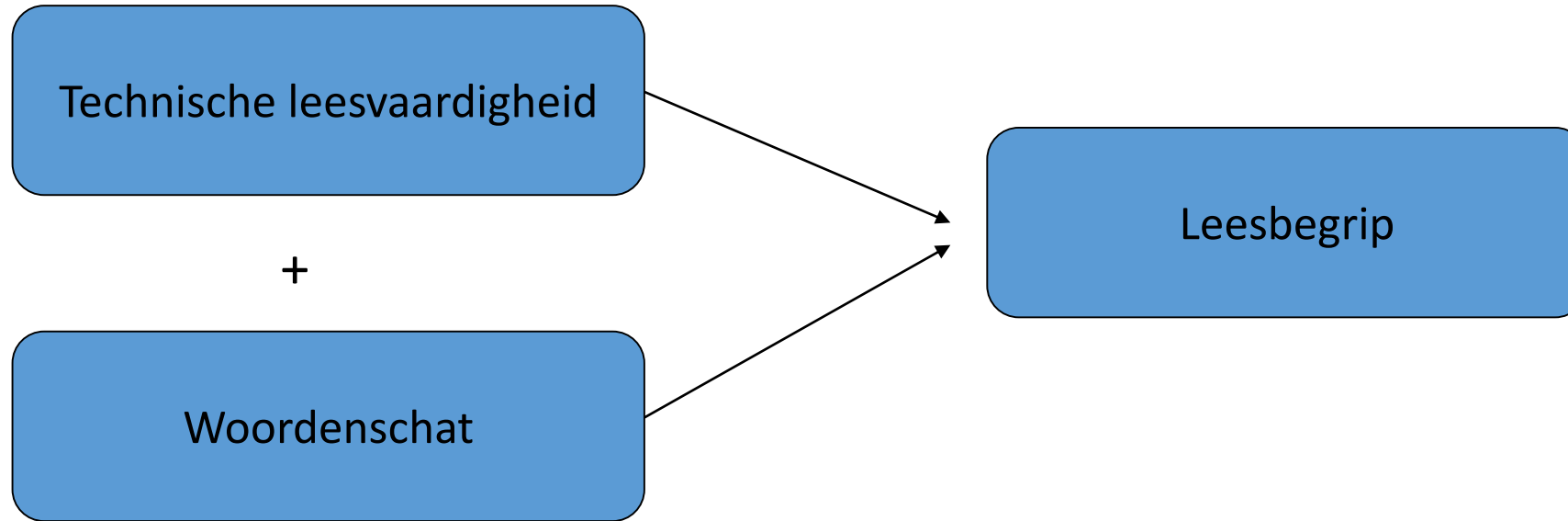

Leesbegrip: een complex begrip

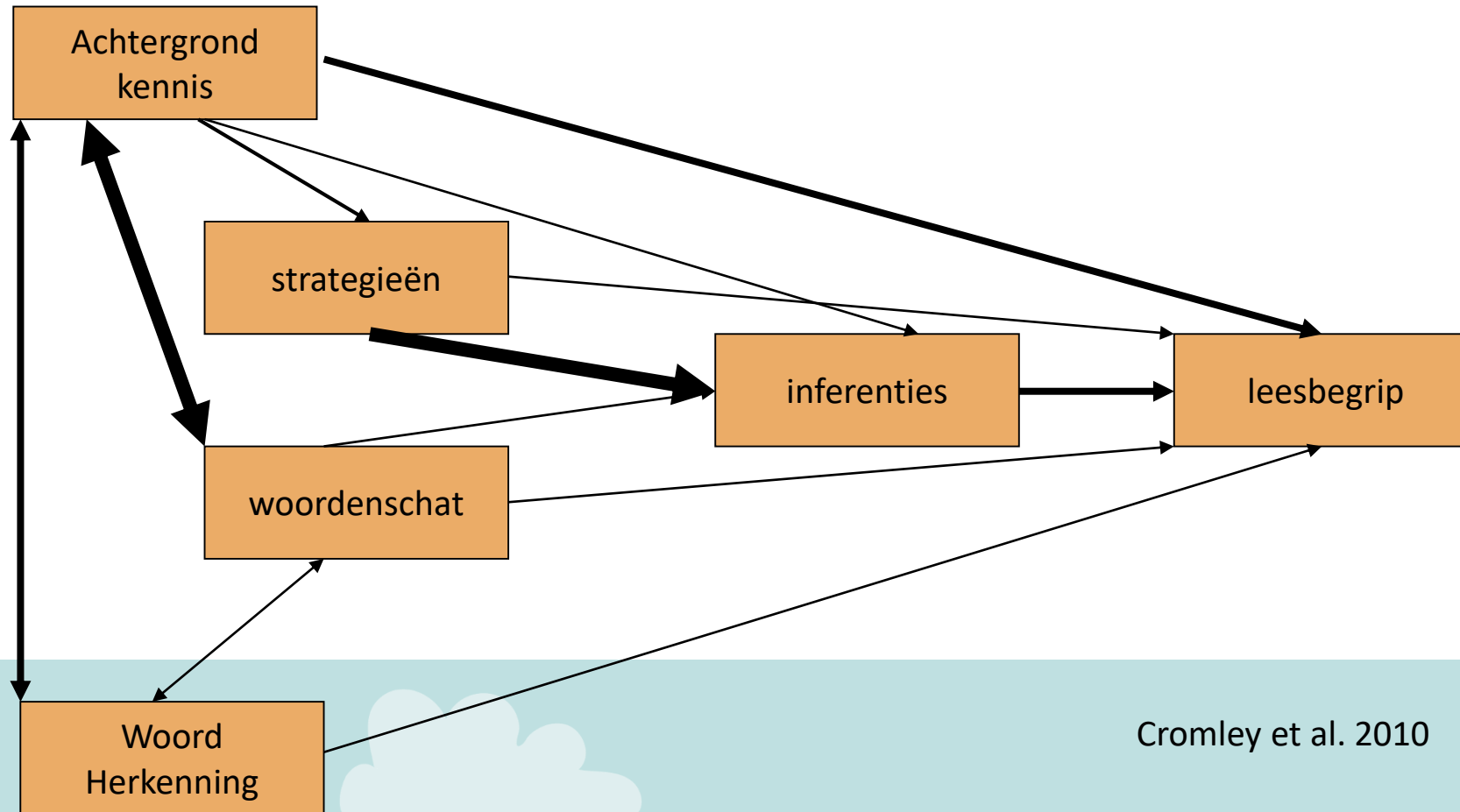
webshop.foksuk.nl

Leesvaardigheid: 'simple view'

o.a. Gough & Tunmer, 1986

Leesbegrip: een uitgebreid model

Cromley et al. 2010

Achtergrond project

Aanleiding:

"Toets voor begrijpend lezen is een black box: het geeft weinig zicht op het complexe proces van begrijpend lezen."

Vraag: kan er een instrument ontwikkeld worden met als doel...

- 1) inzicht in deelprocessen
- 2) vereenvoudige afname
- 3) vertaalslag naar onderwijs

Onderwijservaringen

Begrijpend lezen
is saai....

Verschillen
tussen
leerlingen

Geen transfer

Lage scores

Meten

- Drie-Minuten-toets
- Woordenschat
- Begrijpend lezen
- ...
- **Weinig samenhang**
- **'Black box'**

Plannen

- Leerstofaanbod
- Didactische aanpak
- **Welke keuzes?**

Handelen

- Toets met feedback
- Deelvaardigheden van lezen
- Leesleerprofielen
- Trainingsmodule onderwijspraktijk
- Koppeling bestaande instructiemodellen en -materialen

groep 5, 6 en 7

Globale vraagstelling

- Hoe kunnen we verschillende componenten van begrijpend lezen toetsen?
- Welke handvatten volgen hieruit voor het onderwijs?

Opzet van het onderzoek

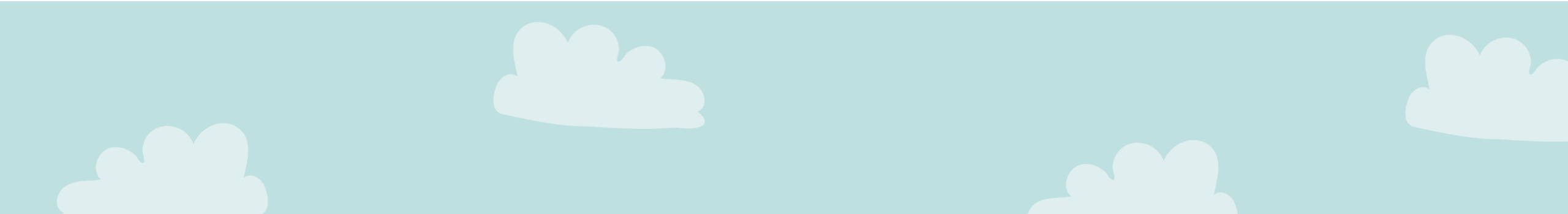
Opstartfase (analyse en exploratie)

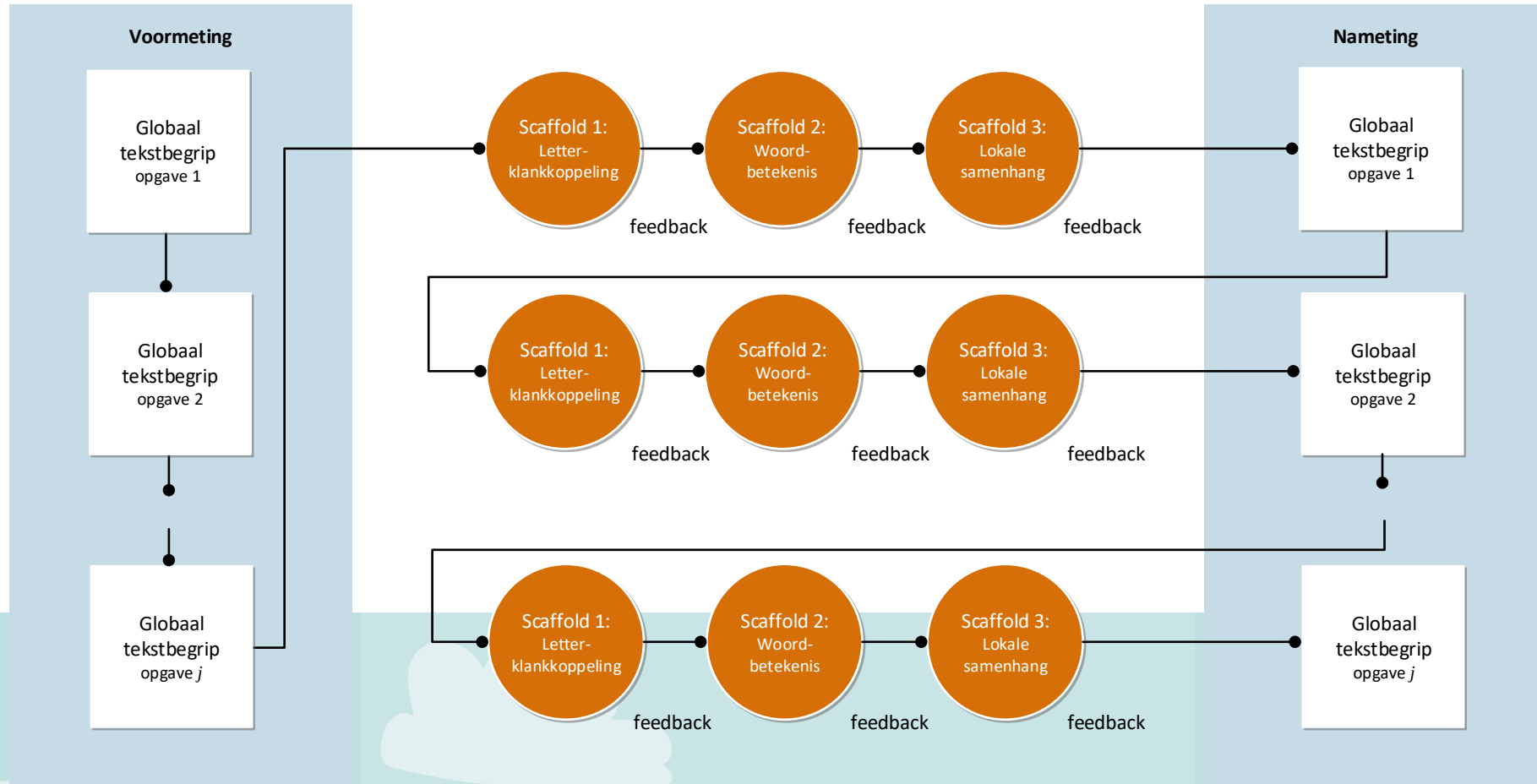
Ontwerpfase (ontwikkelen, testen en bijstellen)

Evaluatiefase (effectiviteit en reflectie)

Ontwerp instrument

Ontwerpfase: ontwikkeling

Tekstselectie en itemconstructie

1. Woordbeeld	technische leesvaardigheid
2. Woordenschat	betekenis van kernwoorden uit de tekst
3. Verbanden	verband tussen belangrijke zinnen in de tekst
4. Tekstbegrip	begrip van centrale boodschap van de tekst

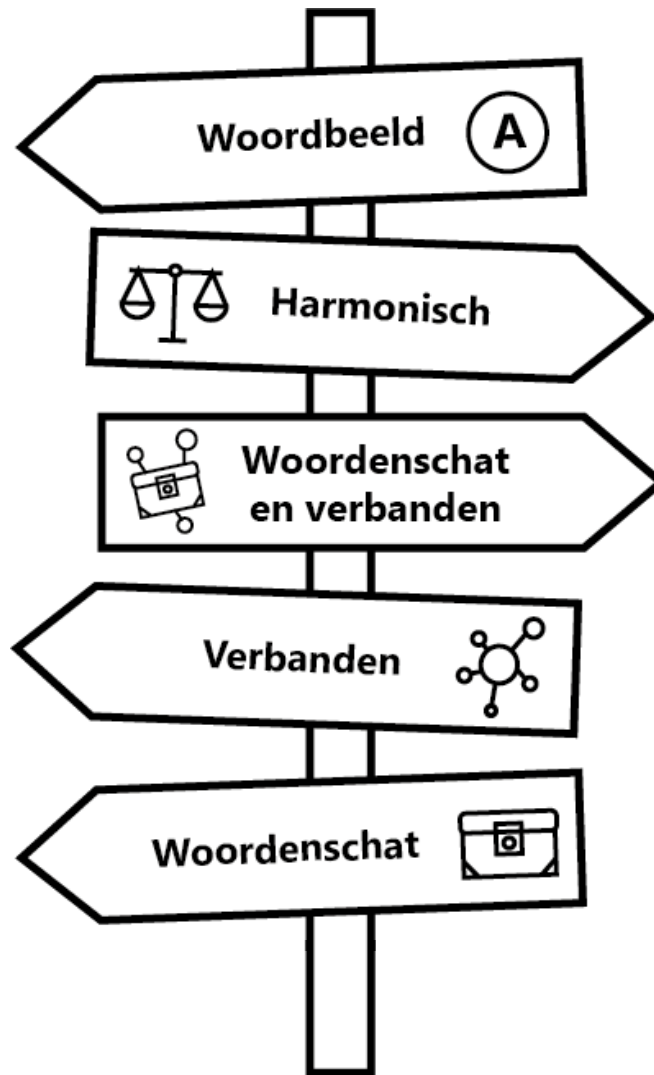
Ontwerpfase: testen en bijstellen

- Praktijktest 1: pen-en-papier (607 leerlingen: gr4, gr6 en gr8)
- Praktijktest 2: computerversie (140 leerlingen: gr6)
- Praktijktest 3: computerversie; afname in gr5, gr6 en gr7 in 6 weken

Prototype *Dynamische toets*

5 leesleerprofielen

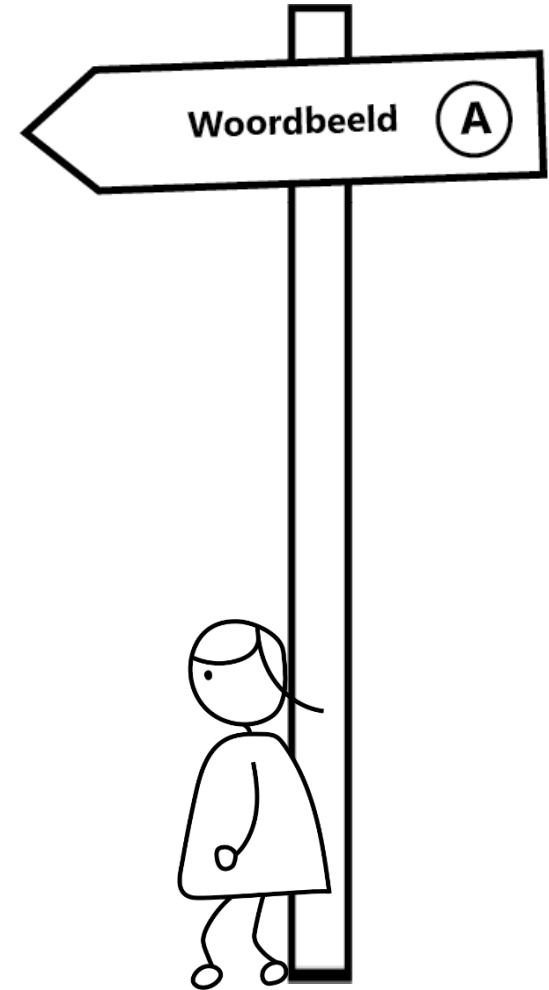
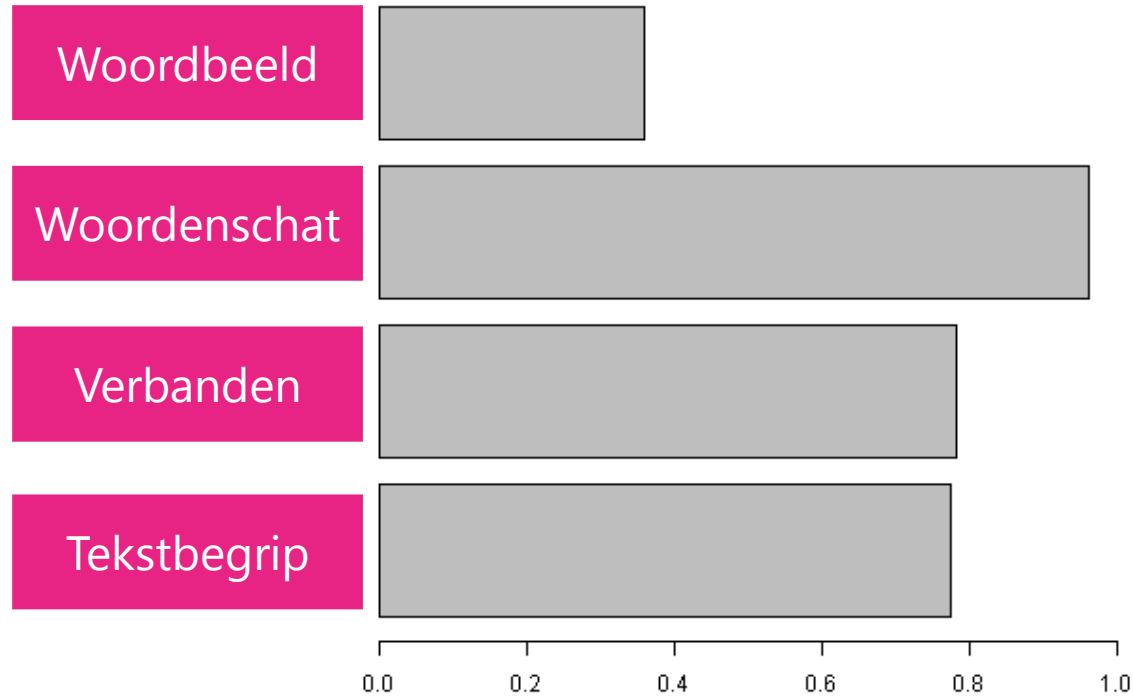

1. Classificatie onderzocht

2. Profielen per leerling/groep

3. Plannen lees-leertraject

Profiel I:Woordbeeld

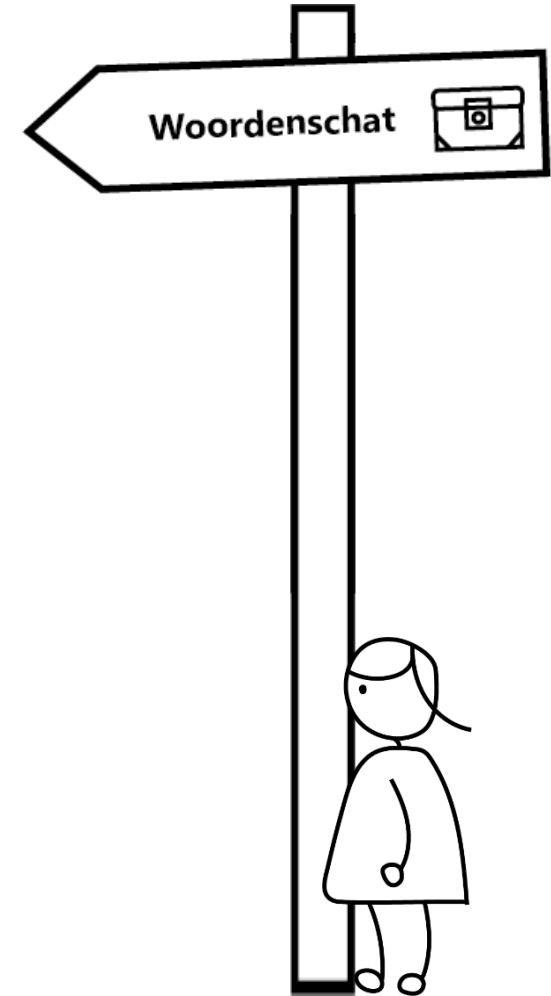
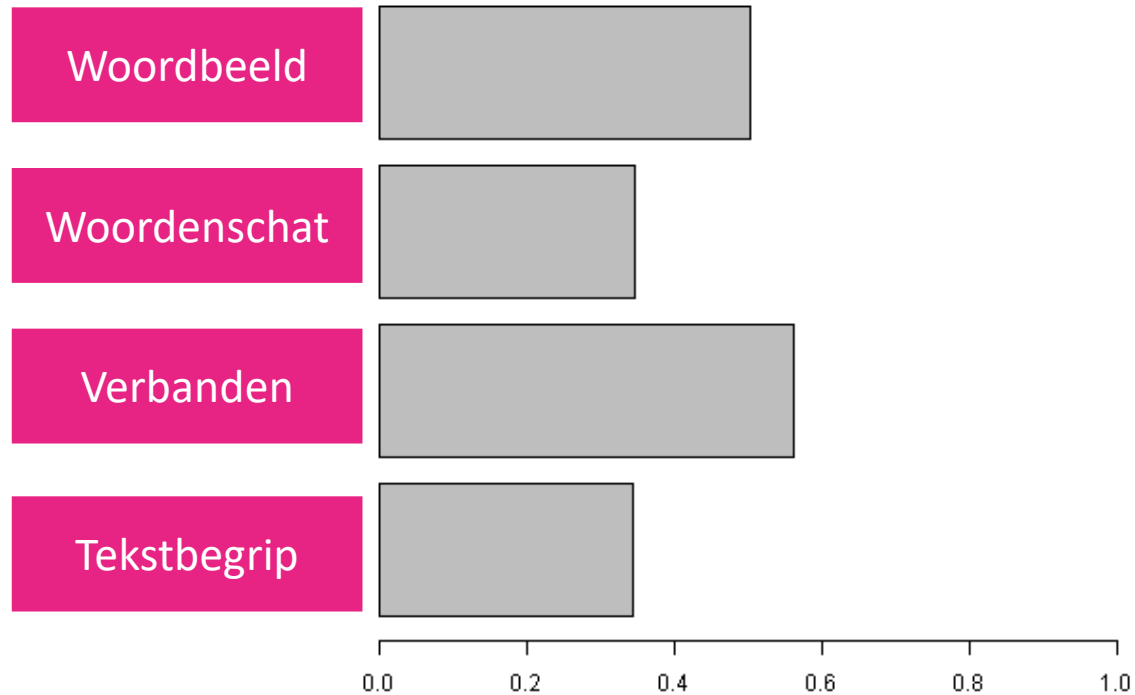

Effectieve begeleiding bij leesproblemen

- Aandacht voor woordstructuur
- (begeleid) hardop lezen met feedback
- Herhaald lezen (eerst goed dan snel)
- Oefen op letter-, woord-, zins- en tekstniveau

Profiel 2: Woordenschat

Effectieve begeleiding bij woordenschat

- Preteaching van woorden
- Visualiseren
- Aandacht voor woordleerstrategieën
- Herhaling in verschillende contexten

Woordposter

het woord is:

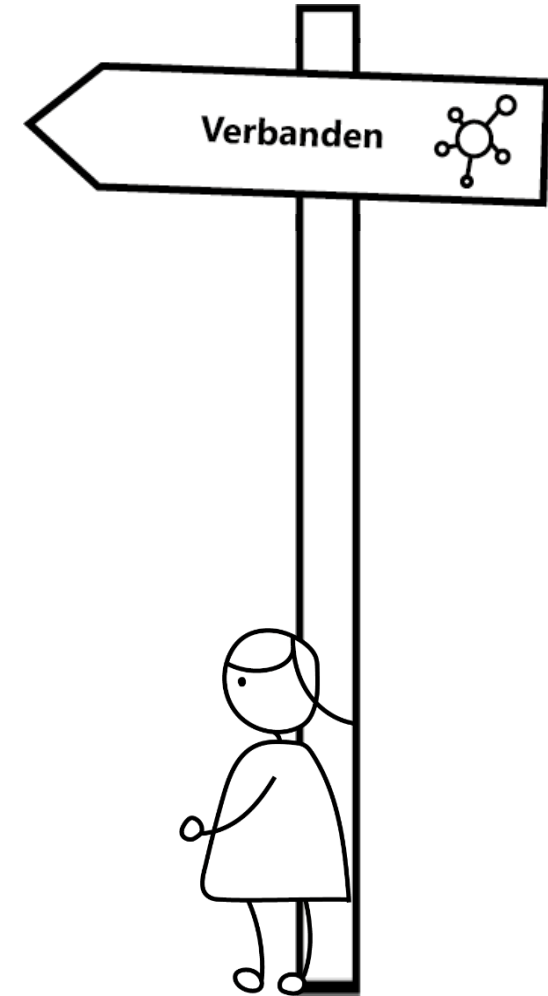
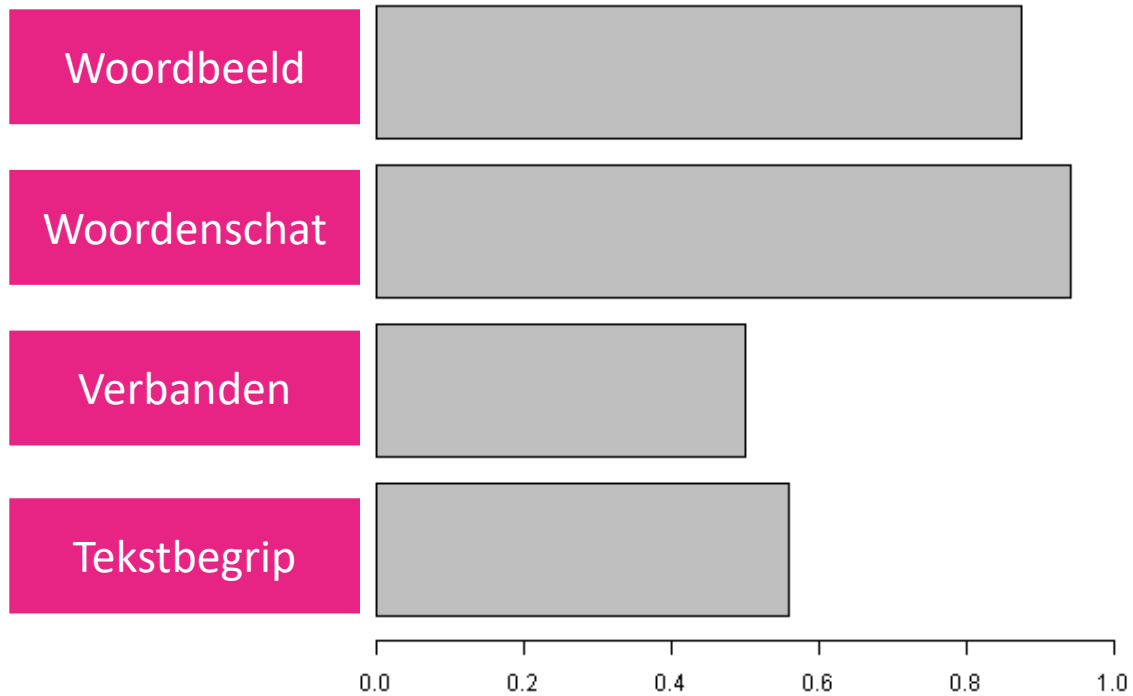
Omschrijving:

één:
meer:
klein:
samengestelde woorden:
familiewoorden:

Tekening

Een mooie zin waardoor je weet wat het woord betekent.

Profiel 3:Verbanden

Effectieve begeleiding bij verbanden leren leggen

- Praten over de tekst en stellen van vragen
- Visualiseren in schema's

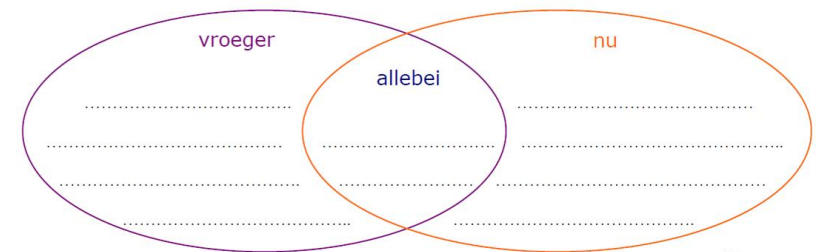
Opdracht 4 (samen): Een schema invullen

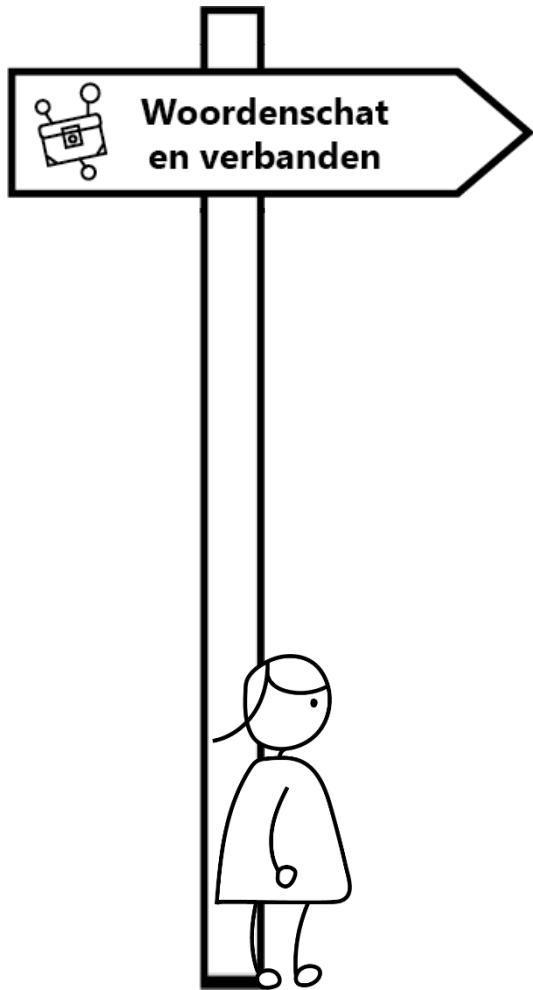
Kijk goed in de tekst. Vul het schema in:

- Wat hoort bij vroeger?
- Wat hoort bij nu?
- En wat hoort bij allebei?

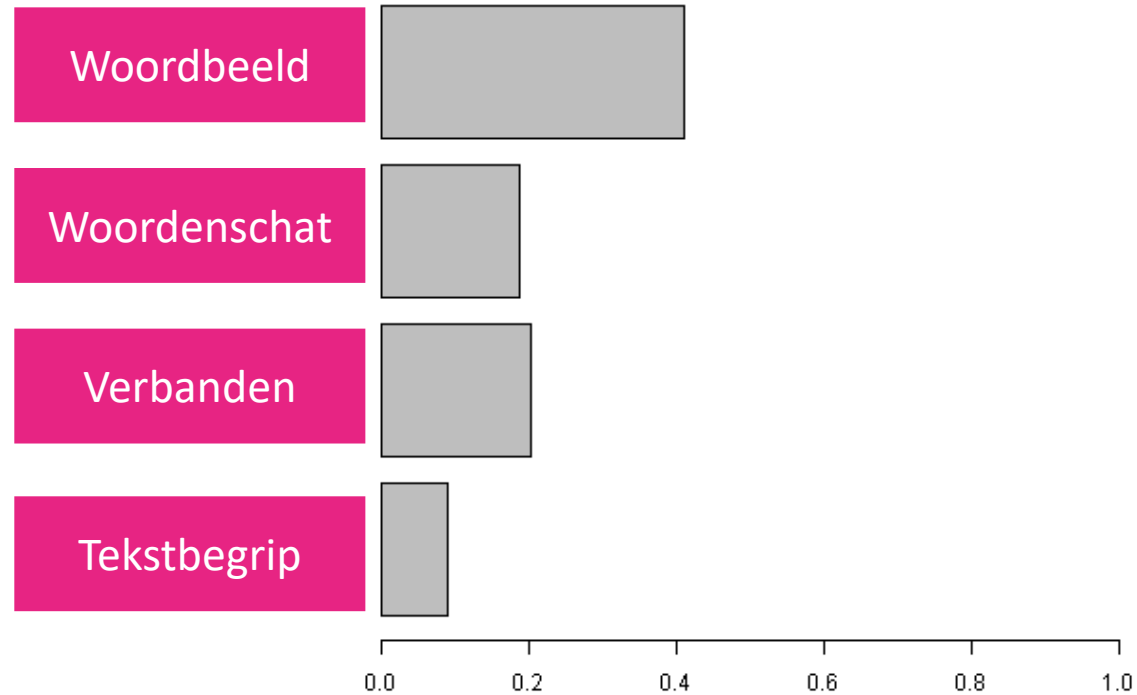
Kies uit:

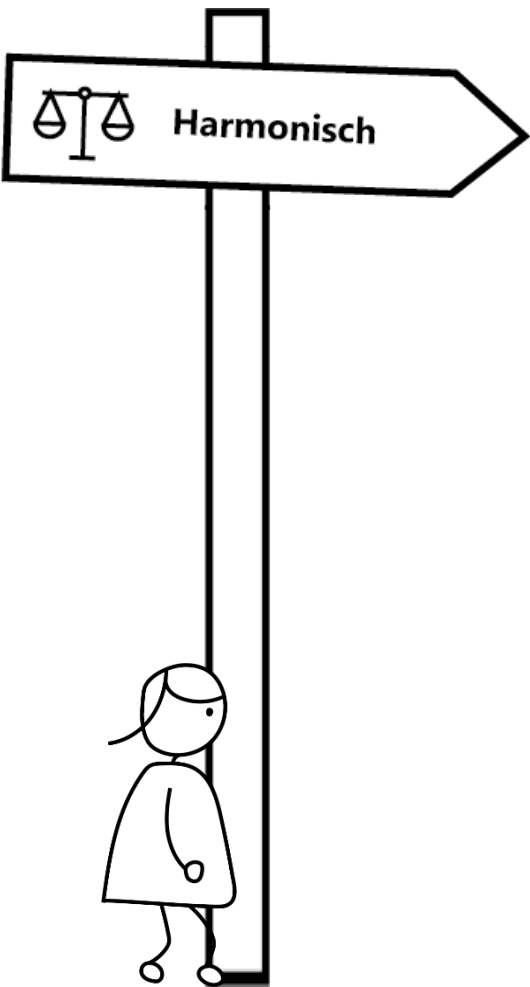
zelf kiezen – korte voornamen – vernoemen – niet veel te kiezen
– Dylan en Yasmine – Johannes en Maria – veel nieuwe namen

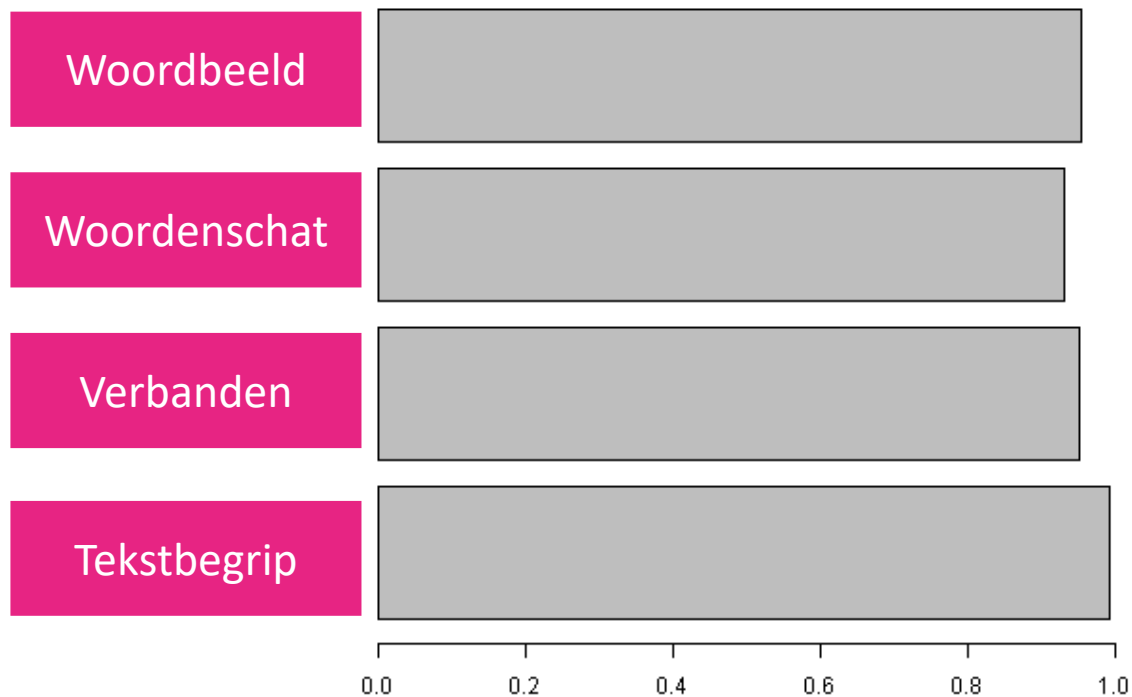

Profiel 4: Woordenschat en verbanden

Profiel 5: Harmonisch

Aantal conclusies op rij

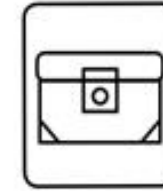
- Deelvaardigheden kunnen in samenhang getoetst worden
- Leesleerprofielen bieden uitkomst
- Leraren ervaren meerwaarde van presentatie resultaten in samenhang
- Leerlingen zijn enthousiast
- De directe koppeling met concrete lesactiviteiten geven houvast voor een passend lesaanbod
- Professionalisering is belangrijk bij het bepalen van onderwijsaanbod op basis van leesleerprofielen.

Opbrengsten van onderzoek

- Diverse materialen (infographic, module en voorbeelden bij profielen)
- Informatie film
- <https://www.cito.nl/kennis-en-innovatie/onderzoek/in-opdracht/cito-onderzoek-leesbegrip-in-beeld>

LEESBEGRIIP IN BEELD

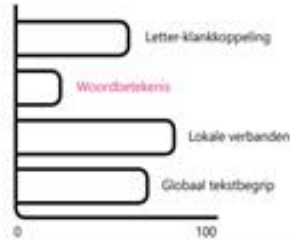
Leesleerprofiel: Woordenschat

Leerlingen met dit profiel hebben relatief veel moeite met opgaven over woordbetekenis. Door de zwakke(re) woordenschat kennen de leerlingen onvoldoende woorden om de tekst echt goed te begrijpen.

💡 Kijk welke relatief sterke vaardigheden je compenserend in kan zetten.

💡 Schat het algemene niveau van begripend lezen in aan de hand van de score op globaal tekstbegrip.

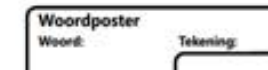

Mogelijke activiteiten

Preteachen woordenschat

Leerlingen lezen de tekst beter wanneer ze de moeilijke woorden uit de tekst al kennen.

- Selecteer de kernwoorden uit de tekst en bespreek ze voor het lezen van de tekst.
- Besteed aandacht aan het uitbreiden van het aantal woorden, maar ook aan hoe goed leerlingen woorden kennen en aan hoe woorden met elkaar verbonden zijn.

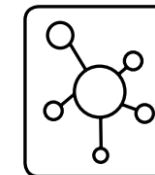

Visualiseren woordenschat

Kennis wordt beter onthouden wanneer ie gebruik

LEESBEGRIIP IN BEELD

Leesleerprofiel: Verbanden

Leerlingen met dit profiel hebben relatief veel moeite met opgaven waarin gevraagd wordt naar de relatie tussen opeenvolgende zinnen en tekstdelen. Dit is onhandig omdat niet alle verbanden die nodig zijn om een tekst te begrijpen door de schrijver expliciet benoemd kunnen worden in de tekst.

💡 Kijk welke relatief sterke vaardigheden je compenserend in kan zetten.

💡 Schat het algemene niveau van begripend lezen in aan de hand van de score op globaal tekstbegrip.

Mogelijke activiteiten

Visualiseren verbanden

Kennis wordt beter onthouden wanneer je gebruik kunt maken van visuele informatie. Voorbeelden van grafische modellen die gebruikt

Meer informatie?

jos.keuning@cito.nl

femke.scheltinga@itta.uva.nl

